

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm. Gernandts Boktr.-Aktieb.

N:r 31 (241)

Fredagen den 29 juli 1892.

5:te årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kolorerade planscher kr. 8:— Idun m. Modet. utan kol. pl. » 6: 50 Idun ensam..... » 4:—</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. (Aftonbladets nya hus.) Prenumer. sker i landsorten & post- anstalt, i Stockholm hos redaktion.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas & byrån kl. 12—1. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag Lösnummerspris 15 öre (vid kompletteringar).</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.</p>
--	---	---	---	--

Lotten Dorsch.

Sjutton år har fru Dorsch varit en af stockholmsscenens ej blott mest framskjutna utan ock mest intresseväckande artister. Först nu i år har stugan blifvit henne för trång, och hon har följt ryktbara storheters exempel och begifvit sig ut på rundresa med en trupp, som, enligt hvad notiser i tidningarna i våras meddelade, ämnade uppföra endast sådana stycken, där hon innehade glansroller.

Idun passar på tillfället att bringa den framstående konstnärinnans, bild på samma gång som hon själf gör en turné genom Sverige.

* * *

Lotten Dorsch föddes i Stockholm 1849, kom vid sjutton års ålder in i kungliga teaterns elevskola, blef där förklarad oduglig och fick respass, men tog sig den friheten ändå bli scenisk artist och till och med en framstående sådan. I detta afseende har mer än en af elevskolans afskedade gjort som hon.

I fyra års tid var hon sedan anställd vid kringresande trupper — jag

är ej säker på saken, men jag tror mig ha sett henne uppträda som en strålande vacker fè i »Bockfoten» på Manegeteatern i slutet af 1860-talet. Så fick hon anställning vid Svenska teatern i Helsingfors, fick där en bättre scenisk skolbildning än hon kunnat förvärfva sig under kringflackandet med Thespiskärnan, fick goda roller och blef ansedd som en mycket lofvande talang. Hon ingick under denna tid äktenskap med teaterns dåvarande regissör, hr A. Bosin.

I oktober 1875 debuterade fru Dorsch-Bosin i Stockholm på Nya teatern, där gamle Stjernström härskade sedan i januari samma år. Hennes debutroll, Louise i Schillers »Kabal och kärlek» — som i förbigående sagdt gafs förträffligt med Stjernström som en oförgätlig Miller och Fredrik Deland som en dräplig hofmarshalk von Kalb — var nog taget ej synnerligen lämplig att låta den unga debutantens individualitet få sig uttryck.

Debuten kunde ej heller inordnas bland de afgjort lysande. Den blef betecknad såsom

Döden är ingenting annat än lifvets mäktigaste handling, ty den föder ett högre lif.

P. VERGINAUD.

»öfver hufvud taget god». »Det ärliga, till största delen af framgång krönta sträfvet att gifva en i all sin enkelhet ädel bild af en bland det moderna sorgspelets vackraste skapelser förtjänar ett obetingadt erkännande», skref Aftonbladets kritiker om den unga, i Stockholm dittills helt och hållet okända skådespelerskan.

Hon väckte emellertid intresse allt från sina första steg på den Sijernströmska scenen. Och det dröjde ej länge, förrän hon — jämte Olga Björkegren, Valfrid Torslow och något senare Louise Fahlman — nämndes som de främsta ibland de unga löftesrika förmågor, som fingo sin utbildning vid nya teatern. Den roll, som där framför alla andra stadgade hennes rykte, var Hjördis i »Kämparne på Helgoland».

Efter Stjernströms död lämnade hon denna scen, debuterade på Dramatiska teatern i två roller, båda två lika litet lämpliga för hennes artistiska temperament som hennes första debutroll i Stockholm varit: som prinsessan Agnes i »Dagvard Frey» och som den stolta unga fröken Marguerite i »En fattig ung mans äfventyr». Publikens var temligen kallsinnig — man hade i allt för godt minne Gurli Åbergs och fru Hwassers helgjutna prestationer i samma roller. Och så återvände fru Dorsch-Bosin till Nya teatern och blef i ett par spelår dess primadonna, till dess hon 1881 blef erbjuden den anställning vid Dramatiska teatern, hon förgäfvat eftersträfvat. Efter att i flere år ha varit en bland de mest använda af denna scens förmågor återvände hon 1889 för ett år till Nya teatern och har nu senast under spelåret 1891—92 tillhört K. operans dramatiska sällskap.

* * *

Frans Hedberg påpekar i sitt bekanta arbete »Svenska skådespelare», att det område, där fru Dorsch-Bosin är allra bäst på sin plats, är som framställarinna af koketta, intriganta damer af värld, och han uppställer i sammanhang med detta sitt yttrande den frågan, om denna genre bör anses lägre än de själsstora, ädla kvinnorollernas område, om det är en »förolämpning att säga en skådespelerska, att det är för den, som hennes konstnärliga begåfning bäst och lämpligast passar sig». Det är nu knappast lönt att offra ett ord på denna fråga — det tyckes mig helt och hållet självklart, att en skådespelare med hufvud och skarp blick och fantasi ofta nog har orsak att intressera sig mera för bofrollen än för hjälterollen, för demoner mera än för änglar. Och hvad fru Dorsch vidkommer, så har hon på sin spelista så många ädla karaktärer, att dessa böra kunna uppväga de mer eller mindre afskyvärda damer, hon gifvit realistiskt lif på scenen. Hennes område har sträckt sig från Margareta (i Goethes »Faust») och Ismene (i Sophokles' »Antigone») till »Lady Tartuffe» och markisinnan i Sardous »Fernande», från lady Macbet till den beskedliga, inskränkta fru Riis i Björnsons »Nya systemet», den spirituella och skämtsamma Anne Charlotte Schröderheim i Frans Hedbergs »Glanskis» och den gladlynta, sjuttioåriga gamla herti-

ginnan i Paillerons »Sällskap där man har tråkigt». Hon har fört den moderna kvinnans talan i fru Lefflers »Sanna kvinnor», i fru Agrells »Räddad» och »Dömd», och hon har i Strindbergs »Fordringsägare» gifvit en i allo öfverlägsen bild af kvinnlig vampyr utan hjärta och utan samvele — en uppgift, som hon löste på ett så rent af enastående genialiskt sätt, att det må beklagas, att hon ej fått tillfälle att gifva lif äfven åt den kvinnliga demonen i samme författares »Fadern».

Den egenskap, som dominerar i hennes konstnärslymne, är *intelligensen*. Hennes scenvana, hennes förstånd och viljekraft ha låtit henne lyckas i roller af sinsemellan mycket olikartadt slag. Hon har spelat naiva unga flickor — det var ej mer än ett par år sedan hon i »Jane Eyre» förekom i skolflickans korta klädning — och sköna guldlockiga riddardöttrar, som svärma vid lutan och höfviskt skämta med unga ridderliga kavaljerer. Hon har uppträtt som bondflicka, som societetsflicka, som halfgammal mamma och som hvithårig mormor.

Men aldrig har hon så varit inne i sin uppgift, som då hon fått framställa sega, viljekraftiga, rufvande karaktärer.

Hjördis var hennes lärospån på detta område, och Hjördis, iförd världsdamens mondaine elegans, förfinad och utstuderad, barn af det nittonde århundradets civilisation på ondt och godt, har lefvat upp i flere af hennes mest fullödiga skapelser på den moderna salongskomediens område. Hon har med en intensiv energi framställt *lidelsen*: damer, som förstå att hämnas en försmädd eller förrådd kärlek, att trampa i spillror sina rivalers lycka, sak samma om de på samma gång trampa sitt eget hjärta blodigt — kvinnor, rufvande öfver en lifsuppgift, som gäller deras vara eller icke vara, kvinnor, behärskade af en passion, starkare än deras egen vilja, starkare än deras klokhet, deras medvetande om rätt och orätt.

Eller också har hon framställt *kölden*: egoistiska damer af societeten, med ett anslående yttre, ett korrekt uppträdande och korrekta tänkesätt, damer, som utan att bryta mot det passandes lagar och den goda tonens fordringar, förstå att härska, att göra sin vilja gällande, att med godt samvete kufva den, de vilja se för sina fötter.

För uppgifter af dylikt slag — uppgifter, ofta nog af stort psykologiskt intresse — lämpade sig förträffligt hennes smidiga figur, hennes kalla skönhet, hennes korrekta, förbindliga konversationston och den skarpa hänfulla klangen i hennes röst i de ögonblick, då världsdamen kastar eller tappar societetsmasken, de hejdlöst vilda utbrotten af djurisk skadeglädje, isande hån eller skärande hopplös förtviflan — nittonde seklets Hjördis i elegant promenaddräkt eller i balkostym, *la bête humaine* i siden och juveler.

Men då vi minnas fru Dorsch i dylika roller, få vi ej glömma henne, sådan hon visat sig på ett helt annat område — dels som den äldriga damen, som förstått att öfverleva stormarne och berga samvetsfrid och godt lynne och goda tankar om lifvets och människornas värde — hertiginnan i »Sällskap

där man har tråkigt», farmodern i Frans Hedbergs »Hårdt mot hårdt» — dels i det klassiska skådespelets stora uppgifter. I de sistnämnda har hon förstätt — hvad få af våra skådespelerskor lägga vikt på — att redan genom sitt yttre gifva en historisk bild af personen. Hennes Ismene var en grekisk staty, som fått lif, utan att likväl förlora bildens strängt plastiska skönhet, hennes Portia i »Köpmannen från Venedig» var ett renässansporträtt, som stigit ut ur ramen. I dylika roller har hon äfven gifvit vackra prof på sin förmåga af ett vårdadt, lugnt framsägande af versen.

Intelligensen, energien utgör som sagdt det dominerande i hennes konst. Hon är föga omedelbar, och aldrig har hon litat på inspirationen — det är tvärtom på noggranna studier, på omsorgsfull beräkning hon byggt sina skapelser.

Hon har allt sedan hon lämnade Dramatiska teatern fått flere roller, som mindre lämpade sig för hennes konstnärliga temperament, än roller, där hon känt sig fullt hemma i kläderna. Och hennes konstnärsskap har på de sista åren tagit allt skarpare former. En viss — och alls ej obetydlig — förkonstling, ett i ögonen fallande manér har snart sagdt alltid utmärkt henne, äfven i flere af hennes mera framstående roller. Den har nu på sista tiden hindrat hennes Hjördis, som hon utförde ett par gånger i vintras på Kungliga operan, från att blifva en mönsterprestation, så ovanligt stilfull och framstående hennes tolkning af Vikungasagens hjältinna än är. Och den var kanske *väl* mycket framträdande i hennes »Hedda Gabler», som likväl är den bästa Hedda Gabler, vi hittills sett i Stockholm.

Med sina i ögonen fallande svagheter är fru Dorsch i alla händelser ej blott en betydande kraft, utan också en personlighet för sig bland våra dramatiska förmågor, en konstnärinna, hvars uppfattning och återgifvande af en roll, som kan fresta en intelligent skådespelerska, alltid erbjuder något, ofta nog *mycket* både originelt och individuelt. Och vi ha intet öfverflöd på *individualitet* hos våra sceniska förmågor, vare sig bland herrar eller damer.

Det är att hoppas, att då hon nu som sin egen direktis själf får välja sina roller, hennes konstnärskap skall ytterligare utveckla sig i intensivt personlig tolkning af karaktärer och stämningar, af mänsklig glädje och sorg.

Georg Nordensvan.

Svartsjuka

är att plåga sig själf af fruktan för att blifva plågad af en annan. »Hur kommer det sig,» säger Rochefoucauld, »att svartsjukan, som föddes med kärleken, icke alltid dör med den?» Han skulle funnit ett svar på sin fråga, om han besinnat, att egenkärleken aldrig dör. Svartsjukan är en bland de största olyckor som finnas, men en som framkallar minst medlidande.

Vid skärgårdstjärnen.

*En tjärn slår upp midt inne på ön
sitt öga bland buskiga tallar.
Rundt om står högskog dunkelgrön,
där utanför hafvet svallar.*

*Närmst vattnet gungfly drager en ring,
som hjortron rikt förgylla,
och ljung och skvattram alltomkring
med krydd-doft luften fylla.*

*Ur täcke af näckblad fräken och rör
sig resa vid tjärnens stränder;
från säfven därinom ibland jag hör
ett dämpadt snatter af änder.*

*Till denna plats, förgömd här i lön
bland skogens mossiga tallar,
knappt när som en susning hafvets dån,
fast vildt därute det svallar.*

*Bland porsen lutad på mossan ned,
här kan jag få ostörd drömma
och, fannad af nejdens trolska fred,
all lifvets oro glömma.*

Bernhard Risberg.

Barnträdgårdar.

»Sannerligen säger jag eder, hvad I hafven gjort en af dessa minsta mina bröder, det hafven I gjort mig.»

Mången bildad, obemedlad kvinna har försökt skaffa sig lönande sysselsättning, och det har ofta lyckats, då hon litat på egen arbetskraft. Allvar och ihärdighet hafva varit de hörnstenar, på hvilka hon byggt en sorgfri framtid, sorgfri — dock sällan glädjeric.

I så många fall utgöra kärlek och kraft polerna i det yrke kvinnan väljer, och gäller det att uppehålla lifvet med en sysselsättning, som fordrar dessa vilkor, då händer det stundom, att kraften tager herraväldet öfver kärleken. Då är det som arbetet blir en börda, fåfång och fruktlös all möda, ty det som innebär den rikaste välsignelse, som gör »hvitt det svartaste bröd», det har under bekymmer och ekonomiskt betryck trängts undan i djupaste hjärtevrån.

Ett af den svenska kvinnan föga odladt arbetsfält, som i främsta rummet betingar kärlek, kärlek till de små, vilja vi här söka vinna rätt många hjärtan för. Det är barnträdgårdar, tyskarnes »Kindergarten».

Plantorna här äro små lefvande varelser med ett böjligt sinne, som behöfva vård och ansoliga miner och varma ord. Dessa leksskolor

eller barnträdgårdar äro afsedda för barn, som ännu icke hunnit den egentliga skolåldern, mellan 3 och 6 år.

Det är den tyske pedagogen Friedrich Fröbel, som vi hafva att tacka för deras uppkomst. Född den 21 april 1782 i Schwarzburg-Rudolstadt, blef han tidigt pedagog. Efter mycket motstånd från olika håll grundlade den nitiske barnvännen år 1837 den första »Kindergarten», och då Fröbel den 21 juli 1852 slutade sin bana, hade den likgiltighet hans sträfvan i början rönt förvandlats till varmaste intresse från allmänhetens sida.

I leksskolan få de små på ett naturligt, lekande sätt utveckla sina förmågheter och sålunda förberedas till den egentliga skolundervisningen.

Det vackra och sinnrika tyska namn denna småskola bär härleder sig, fränset den bildliga bemärkelsen, dels därifrån, att en trädgård alltid bör finnas, då leken i det fria är hufvuduppgiften i den lilla pedagogiska anstalten, dels ifrån de små gossarnes arbete med gräfnig och plantering, som höra till dagens sysslor.

Ofta infinna sig de små där redan vid nio-tiden på morgonen för att åter lämna trädgården efter tre timmars tid. Andra dela tiden i två timmar på förmiddagen och två på eftermiddagen. Mest bruklig är dock tiden klockan 10—1. Afgiften för dagen är vanligtvis 10—20 öre för hvarje barn.

Det har aldrig varit Frøbels tanke, att barnträdgården skulle vara en blifvande institution, utan skulle han endast hjälpa och stödja uppfostran i hemmet, icke göra det öfverflödigt eller förringa dess betydelse för barnen. Moderskärleken förmår ej ensam och af egen kraft lösa uppfostringsproblemet — det fordras tillika ett klart begrepp om barnets rätta behandling. Därför fordrar och Fröbel, att uppfostran skall hvila på grundlig kännedom om barnnaturen, vunnen genom erfarenhet, genom ständigt fortsatt iakttagelse af barnen, hvarvid man kommer på det klara med hvad som för dem är egendomligt och naturligt.

I synnerhet i städer, där föräldrarna ofta ej kunna öfvervaka barnens utveckling och dessa mången gång äro utan uppsikt eller vård, hafva barnträdgårdarne vunnit sin största framgång. Där och hvar äro de också förbundna med »barnkrubbor» och sålunda till stor välsignelse för den af sällskapslifvet upptagna modern, som ej hinner tillräckligt sysselsätta sig med barnen, för den sträfsamma makan, för mången vid sjukbädden fängslad mor eller för den fattiga arbeterskan, hvilkens förvärförmåga ökas genom att kunna lämna den späda till krubban.

Rikta vi blicken mot de många och stora industriella verken inom vårt land och där besöka arbetarnes bostäder, så finna vi som oftast fem, sex eller ännu flere barn öfver allt i stugorna. Här springa små barfotingar kring en vattenpöl, rota och plaska däri med käppar samt öfersudda hvarandra med smuts under ystra glädjetjut; där försiggår en annan lek, hvari de tunna, slitna plaggen ej stå emot, utan trasigt och skrikande lämna småfolket platsen för att mot kvällen visa sig för en trött och nedstämd mor — ingen har haft tid eller lust att något befatta sig med och förädla deras lek.

Någon trefnad kan väl knappast komma i fråga för far, som nu kommer hem för att hvila ut sig efter dagens möda. Efter många bannor hafva ungarne nyss krupit i sängen, där de knuffas om platsen, och hustrua är just ej vid gladaste lynne af det mindre be-

hagliga kvällsarbete, som förestår i form af en hög med trasiga kläder.

Funnas däremot en barnträdgård, inrättad af arbetsgifvaren, så vore barnen där sysselsatta flere timmar om dagen. Ordning och goda seder blefvo då en vana, hvilken de togo med sig till hemmet. Hustrun finge ägna tid åt hemmets trefnad, hvilket återigen hade till följd, att mannen kunde trifvas hos de sina. Missnöje och fattigdom skulle lättare vika från hans tröskel. Var dagen tung under arbete i anletets svett, så har han dock ett städadt och fint litet hem, där han vet, att gumman väntar med kvällsmaten, och att rena, glada små ansikten trycka sig mot rutan för att se efter, när det blir tid öppna grinden »åt far».

Och det allt kan en leksskola åstadkomma, frågar min ärade läsarinna?

Vi svara ett frimodigt ja, ty vi veta, att under dålig eller bristande uppfostran grov brädden till mångt fel — mången synd.

Öfverallt i större och mindre tyska städer finnas »Kindergarten». I Berliu, Gotha, Hamburg m. fl. hafva de sista årtiondena upprättats seminarier, där unga flickor utbildas till »Kindergärtnerinnen» (lärarinnor).

Som ledare af en barnträdgård och lärare vid ett »Kindergärtnerinnen-seminar» i Weimar har Friedrich Seidel kämpat med stor framgång för Frøbels idéer.

Isynnerhet har Seidel fäst mycket uppmärksamhet vid barnens sånger och rörliga lekar, sådana ordnade lekar i hvilka barnen hafva hvar sin uppgift, och som kräva och utveckla en liflig och rask rörlighet. Han har samlat och komponerat en mängd leksånger för de små i ett arbete med titelen: »Die Bewegungsspiele und Lieder des Frøbelschen Kindergartens.» Där finns en mångfald af texter och melodier, hvilka senare äro begränsade med hänsyn till höga och djupa toner för att kunna lämpas för den späda barnrösten.

De små sångerna äro fördelade i tolf olika afdelningar. Där finnas sånger, som afsjungas då bollen spelar i luften, då lille byggmästaren radar upp sina hus, skepp, portar och borgar, friska sånger för den lille gymnasten och vandringsmannen samt för dem, som i brokig krets springa och dansa af hjärtans lust.

I barnträdgården är den rörliga leken hufvudsak. Af Fröbel, som trängt djupt in i barnnaturen och aflyssnat hennes hemligheter, ansågs barnens lek som ett af de viktigaste uppfostringsmedel. Den drift, som karakteriserar människan och betingar hennes utveckling, är ju verksamhetsdriften, och denna visar sig hos barnet, när det börjar leka, taga efter eller härma. Vi finna, att barnet alltid genom leken återgiver de intryck det fått ifrån den lilla värld, i hvilken det lever. Leken är en naturnödvändighet och ett naturligt uttryck för barnets verksamhetsdrift.

I barnträdgården fordras af leken följande:

- 1:o han får ej vara grof eller tafatt (»Plumpsack går ikring»);
- 2:o ej vara pant- eller vinningslek (kort eller tärning);
- 3:o ej väcka fruktan eller vidskepelse (»Där går en bi-buse kring vårt hem»);
- 4:o ej innehålla rågot oförståeligt (»Ene, bene, dene, datt» —);
- 5:o ej framställa last eller förbrytelse (att leka drucken gubbe);
- 6:o ej vara oren i något afseende.

En »Kindergärtnerin», hvilkens uppmärksamhet är fästad vid hvarje småsak inom hennes lilla värld, känner väl de kraf, som ställas på henne under leken. Just då gör hon sina iakttagelser och studier af de olika karaktä-

terna och försöker sedan att sysselsätta de olika lynnena med det som båtar hvar och en bäst. Här ett tålmodsarbete, där ett arbete för fingerfärdigheten. För den ene ett prof på erdnings-sinne, för den andre ett försök i smak och skönhetsinne. Ty lekskolan är »ej blot til Lyst».

Sedan de små hafva sjungit och lekt, syssel-sättas de vanligen en half timme åt gången med den rikhaltiga arbetsmateriel, som numera står lärarinnan till buds.

För de äldre barnen hålles åskådningsunder-visning efter olika tabeller. De skriva tal och bokstäver, läsa abcd och räkna till och med litet. Gossarne gräfvä och plantera i trädgården samt modellera i lera alla möjliga djur eller käril m. m.

De yngre bygga åtskilliga föremål af bygg-lådans stenar och träbitar. Små brokiga fält läggas samman i stjärnor och fyrkanter. Runda trästickor i vexlande färger byggas upp till torn eller dylikt samt förses här och där med arter, som de små fingrarne behändigt draga på stickorna efter taflo, som barnet har att rätta sig efter. Dock spelar fantasin en stor roll vid dessa arbeten, barnets inre lif är ju — väsendtligen — ett fantasilif, som gör sig gällande. Också finnas mångfaldiga ritningar, hvarefter små bokmärken, korgar m. m. flätas samman af färgade pappersremor. Vidare har man hvit och brokig kartong med påritade mönster, som besys med garn. Små praktiska, ja snart sagdt ounbärliga ting af kanevaskar-tong sys med silke och bli julklappar åt mamma och pappa, åt mor- och farföräldrar. Ja, till och med alla syskonen och trotjänarinnan kunna vänta sig en liten gåfva, om de ock vanligtvis länge veta i all hemlighet, »hvad de få».

Huru ofta har jag ej varit vittne till den stolta glädje, hvarmed ett litet flätadt pappers-blad, hemburet med största försiktighet, läm-nats till mamma, alltid med en viss själfkänsla och belåten försäkran: »Jag har själf flätat det åt lilla mamma, och nu måste mamma gömma det mycket väl».

Det är just dessa yttre medel, dessa små älskliga arbeten barnen förfärdigat och ej så mycket Fröbel-litteraturen, som vunnit allmän-hetens hjärta för systemet. Barnens glädje vid gåfvan, vid leken och vid sysselsättningen i anstalten hafva förklarar Frøbels idéer för föräldrarne. För vidare främjande af dessa sträfvanden är julmarknaden ett ej mindre vik-tigt och verksamt medel. Hela den frøbelska lekmaterialen finnes där i små trefliga kartonger, köpes beredvilligt, och på så sätt upplåta för-äldrarne sitt hem för den högsinnade pedago-gens idé.

All glädje och sorg, som träffar de små, vet »tant» i barnträdgården att dela med dem. Dockornas väl och ve ligger henne ömt om hjärtat. Hunden, katten, hönsen och grisen därhemma känner hon till och är lika ledsen som barnet, när ett af de nyttiga och snälla djuren skall offras för kokerskans skull eller för ålderdom. Det är ju gifvet, att hon får veta, när mamma fått en ny kappa eller pappa en kapp; hon vet att sätta värde på ett så-dant förtroende och låtsar om ingenting.

Ja, hennes lif blir gladt och hennes sorger blifva mindre bland de sorglösa. Herrens väl-signelse hvilat öfver hennes arbete.

Då vi en gång frågade en »Kindergärtnerin», hvarför hon valt detta yrke, svarade hon: »Jag hade ej råd att vara sysslolös, och min mor, som var enka, ville jag ej lämna ensam. Nu hjälper hon mig med de minsta, och vår eko-nomi förbättras allt mer och mer. Jag har

alltid tyckt om barn, och det solsken de sprida öfver vårt stilla lif kan jag ej skildra med ord.»

Och du platssökande unga flicka, som mot »fritt vivre» eller ringa lön bjuder ut dig åt alla håll, dig ville vi tillropa: »Gack och gör sammaledes!»

Den som ej har tillfälle att studera ämnet i utlandet, kan säkert genom att noga studera skrifter angående »Frøbels Kindergaten» och med någon praktisk erfarenhet på detta område samt med ett varmt hjärta för de små blifva en duglig »Kindergärtnerin». Och hvilken hälsosam syssla mot att sitta som kassörska, telefonfröken eller dylikt mellan fyra väggar.

En leende liten mun, ett strålande barnaöga, ett klingande, menlöst skratt eller en liten hand, som vill gömma sig i din, ett par små armar, som slå sig om din hals, ord som: »Jag hålla — af — tant, tant hålla af lilla Ellen också,» med detta och dylikt skola de små snart belöna dig.

Äfven utom Tyskland hafva dessa anstalter omfattats med stigande intresse. I Köpenhamn grundades 1872 den första »börnehav» af teol. kand. Juel Hansen. Sedan dess hafva otaliga dylika sett dagens ljus, men beklagar kand. Hansen, att många af de damer, som stå i spetsen för dessa »börnehaver», sakna pedago-gisk insikt om saken eller uppfattning af sin verksamhet. J. Hansen slutar ett föredrag med följande ord: »Huru Frøbels idéer utföras, beror naturligtvis på den enskildes hela per-sonlighet. De kunna utföras till välsignelse för de små, och de kunna, som allt annat i världen, utföras illa; men vid bedömandet af Frøbels system måste man fasthålla därvid, att det icke beror på när, utan på huru man börjar barnets uppfostran.»

I England hafva Frøbels idéer genom före-ningen »Fröbel society for the promotion of the Kindergarten-system» vunnit stor och gag-nande framgång.

På andra sidan oceanen, i Nord-Amerika, hafva de äfven upptagits. I »kvinnornas ut-ställningspalats» på Chicagoutställningen nästa år har miss Sofia Haydens arkitektoniska penna förmått bereda plats för »a Kindergarten». Där kommer säkert mången kvinna att stanna för att klagöra för sig, hvad en »Kindergarten» är.

Fröken Eva Rodhe, Göteborg, samt fröken von Reis, Upsala, nämnas som svenska »Kinder-gärtnerinen». Mätte den ädla tanken öfverallt i vårt land snart mer och mer beaktas och bringa välsignelse i rätt många hem!

Cristel.

Helgelse.

Fjäderlätt dalade snön därutanför.

Icke i yra hvirflar, dansande och svär-mande som uppsluppen ungdom, då den strömmar ut ur skolan, nej, så mildt, smek-samt, som millioner moderskyssar, som sänka sig ned helt lätt öfver slumrande barnaläppar.

Liknelsen är min kära, blonda lilla hustrus. Ja, sådana liknelser hon finner på, mitt herrskap — dem må ni söka hos samtliga äldre och yngre diktare: något dylikt finner ni aldrig, nej aldrig, om ni så ock bläddrade genom hela världslitteraturen (från hvilket jag afråder).

Och alltid ha de något med barn att göra — märkvärdigt nog.

Allså: fjäderlätt dalade snön.

»Nej, hvad den käre Guden är god!»

— Hm?

»Ja, ni män ha inte ett spår af sådant.» — Af den käre Guden?

»Ja, öfverhufvud af kärleksfullhet och allt, som är riktigt godt.»

— Så!! Nå, det må jag...

Men då ser hon på mig med sina stora blå ögon, ända ned till hjärtegrunden, så att det blir mig helt varmt och som om ljumma vindar drogo fram, vaggande blomsterklasar.

»Ser, du, snöflingorna förefalla mig som...»

— Stopp! Vänta! Fram med notisboken. Penna — en penna! En liknelse!

»Du gycklare. Ack, tig...»

— Nå, hur förefalla alltså snöflingorna ers lilla nåd?

Och hon: helt allvarsamt —:

»Jo, som idel små, mjuka barntröjor för de små vårblommorna.»

— Nej, du stora värld! Moderskyssar och barntröjor. Kanske till sist riktiga lindor för sipporna och gullvifvorna! Lilly, min lilla toka till hnstru, du yrar!

»Ja, ni, ni ha ingen aning, ni trähjertan... Ack, du, nej, hur trött jag nu alltid är...»

Och hon ler så underligt vemodigt och lu-tar sitt vackra runda hufvud tillbaka med vidöppna ögon, och jag blickar in i dem och ser och ser, och det är mig, som om jag sjönke i ett blått djup, fylldt af varm vår-lycka.

Ja sannerligen, så djupt, så djupt i en ljuf, vek sällhet.

Hvilka ljusa ängar finnas där ej och med hvilka vackra blommor.

Och beständigt två och två, blommorna, och en len vind böjer dem mot hvarandra till kyss.

Och det är ett tydligt förnimbart, upp-hörligt alstrande under ett stort mörkrödt hjärta, som är solen.

Ligga verkligen inte vid de stora blom-mornas fötter späda knoppar i små snöflings-bäddar och sända sin första doft upp till för-äldrarnes kyssar?

Som ett sökande barn, som icke vet hvad dess lilla hjärta vill, sväfvat jag omkring i denna grynade lycka.

Jag måste sjunga, så lycklig är jag. Men här är så tyst, endast ett doft klappande som om alla människohjärtan klappade till-sammans.

Och jag kommer till en källa, som ligger kransad af röd vallmo och öfver hvilken en svag vind andas, så att små mjuka vågor krusa sig.

Som ett barns andedrag äro dessa krusiga vågor.

Då griper mig en känsla af djup lycka, och mina ögon genomtränga detta lättrörda flöde, som vore mina blickar bönhörda böner, och se: där ligger på mjuk, ljusgrön mossas ett rosigt barn och sover.

Och jag kysser det vaket, och se: dess ögon äro mina ögon.

Ur det flammande solhjärtat en dallrande stråle af glödande lycka.

— Lilly! Lilly!

Och hon lutar sin mun till mitt öra.

— O, du älskade, du älskade!

Och vi kyssas så ljuft som aldrig till-före, och det är nya, heliga kyssar, som om två stora barnaögon sågo därpå.

O. J. Bierbaum.

Barnasömn.

Att vara tidigt i säng och tidigt uppe håller doktorn från huset. »Morgonstund har guld i mun» — »om man får ligga i sängen», kunde man fortsätta ordspråket, en fortsättning som mycket väl kan försvaras. Ofta fordrar man af barn, hvad som endast kan fordras af fullvuxna. Den, som är tvungen att någon längre tid undvara sömnen antingen helt och hållet eller delvis, t. ex. under resor, vid sjukbäddar o. s. v., måste äfven ha erfarit, hur försvagande förlusten af sömn inverkar på kroppen. Naturen kräver ut sin rätt.

Man tänke blott på barnen. Alla föräldrar veta, huru gärna barnen sova. De veta äfven, huru ondt det gör dem, då de måste väcka dem för att de skola komma i tid i skolan. I anstalter, där många barn äro samlade, t. ex. på barnhus, lägges stor vikt vid ett tidigt uppstigande. Man vill därigenom hårda barnen. Genom att tvinga dem att stiga tidigt upp skola människans egenvilja och onda natur kufvas. Om detta mål uppnås, är mycket oviss, men att barnens hälsa i många fall lider däraf, är däremot visst. Särskildt skadligt är barnens tidiga uppstigande om vintern, då de måste uppehålla sig i kanske oeldade eller ej ännu fullkomligt uppvärmda rum; därvid förekomma många förkylningar.

Den andliga utbildningen ställer stora fordringar på barnen i synnerhet i de högre skolorna, och en fara hotar därigenom den kroppsliga utvecklingen, hvarför det kroppsliga arbetet är nödvändigt som motvikt. Detta söker man äfven ombesörja genom ordnade kroppsöfningar och slöjd. Men ännu viktigare än dessa anordningar är anslaget af *tillräcklig softid*. Få barnen ej sova tillräckligt, inställa sig omiskänneliga tecken till svaghet, slapphet, olust och mattighet. Från dessa tecken till uppkomsten af svårare sjukdomar är blott ett enda steg. Blodbrist, bleksot, skrofler, nervositet och en mängd andra sjukdomar hos barnen ha sällan sitt ursprung i en enda orsak, utan i en följd af skadliga inflytanden.

Bland dessa är otillräcklig sömn ett af de mest fördärliga. Ett barn borde därför aldrig störas i sin sömn.

L. S.—m.

Mot aftonen.

Regnet hade upphört, och solen kastade sina sneda strålar ner från den klarande kvällshimlen, där de lätta ljusgrå skyarna drefvo fram som jättestora rökmoln, stötte ihop och sletos isär, än bildande en stor, öppen fläck och än åter dragande sin slöja för solen, så att det nere på gräset och gångarna var ett ständigt skiftande spel af skuggor och dagrar. Än glänste regndropparna som gnistrande juveler på de ljusgröna, fina grässtråna, som klippmaskinen än ej stubbat, än var det som om en svart hand skymt för solen och allt såg kallt och vått ut. Lindarnes spåda, krusiga blad spreda en mild ånga i den ljumma, friska luften, och lökarne och hyacinterna kring blomsterkungens staty och på gräsmattornas rabatter doftade så starkt, att en svag parfym steg ända in i våningarne vid Sturegatan.

Der nere var det tyst och stilla. En gammal gumma med uppdragen klädning gick med försiktiga steg, som knappast hördes mot den fina sanden på gångbanan närmast Humlegården, och nere vid Humlegårdsgatan svängde spårvagnen just om hörnet, men annars var det tyst, så tyst. Det var som om hela staden varit utdöd i den blida kvällen. Tystnaden och tomheten hade dock ingenting ödsligt i sig, den hade nästan samma heldagsfrid som man annars endast finner på landet, men som man dock också ibland kan känna inne i Stockholm en vacker sommardag, då alla, som eljes äro kvar i staden, för några timmar flytt ut till landet eller åtminstone till

Djurgården och torg och gator ligga hvita och tysta i det klara solljuset, tills kvällen kommer och de åter fyllas af myllrande skaror på väg hem med ängsblommor i knapphålet och grönt, yfviga jasminkvistar, fint darrgräs och smidiga, långa vassknippor i händerna, sufletten nerdragen öfver lillens vagn och matsäckskorgarna lika tomma och lätta, som de på morgonen varit pösande och tunga.

Den vemodsblida stämningen hade också gripit de båda unga, som med armarna om hvarandras lif stodo i det öppna fönstret en trappa upp i ett af de modernaste husen vid Sturegatan. Så hade de en lång stund stått alldeles stilla, utan att tala eller röra sig, och endast njutit af kvällens svalka, blommornas doft och den vackra, ljusa taflan framför dem, då solen sjönk efter att ha kastat ett sista strålände knippe in mellan träden rakt öfver flickans burriga, ljusa hår. En svag vind satte grenarne i en sakta dallring, och en kylig fläkt talade om, att natten nalkades och dagen var förbi.

De hade, innan tystnaden grep af ven dem, talat så gladt om lifvets lycka, som värslus och blid log emot dem, att de ännu voro helt varma; hennes kinder glödde som den mogna persikans fjuniga skinn, och hans mörka ögon glänste som stora stjärnor. De voro ännu så varma, att kvällens kyliga andedräkt, utan att kännas, fläktade dem förbi, och när tystnadens förtrollning var häfd, stodo de ändå kvar framme vid det öppna fönstret och fortsatte med hviskande röst och smekande tonfall sitt afbrutna samtal.

Men i den essformiga soffan inne i salongen satt ett annat par — och de kände snart kylan, som därutifrån spridt sig i rummet. Den gamla damen drog huttrande den mjuka schalen kring sina axlar, gäspade sakta bakom sin hvita, ringpydda hand, så att inte lilla fästmon skulle se det och tycka, att hon var en oartig svärmor, och så ropade hon fram till de unga:

»Nej, nu få ni allt stänga fönstret, mitt unga herrskap; kvällskylan kommer, och den är farlig för oss gamla, om också ni inte känna den.»

»Ja», sade hennes man från det andra soffhörnet, där han satt nedkrupen med Fliegende Blätter i knäet, »jag undrar, om vi inte till och med skulle lägga in en brasa i kakelugnen. Kvällsluften är inte att leka med på sommaren, och jag känner mig riktigt frusen. Det är då också en idé», mumlade han, »att stå i öppna fönstret i timtal och titta ut i Humlegården, liksom de inte sett den förut eller den skulle springa sin väg, och de aldrig finge se den mer. Vet du, Emma, vi få bestämdt ha litet eld. Jag känner på mig, att jag har en snufva i faggorna. Aldrig stodo vi och svärmade så där, när vi voro unga, eller tror du, vi gjorde det? Håhå jaja! Man glömmar så lätt sådant där, när man blir gammal, förstås. — Nå, men kommer då inte brasan, så att man kan få kylan ur kroppen på sig...»

Jacobine Ring.

Sen till, att *Idun med Modetidning* finnes hos alla edra bekanta!

Från lidandets och barmhärtighetens värld.

Några Stockholmsbilder

af

Cecilia Bååth-Holmberg.

3.

Härberget för tjänarinnor.

(Forts.)

Qven i det hem, till hvilket Iduns läsare nu med mig styra kosan, har klockan i Klara kyrka ej ringt in någon skräck. Föreståndarinnans, fröken Louise Svenssons, lilla prydliga rum vetter just ut åt den gröna kyrkogården. »Jag bor så vackert här», yttrar hon själf gladt, i det hon blickar förbi den hopande och kvittrande kanariefågeln i buren i fönsterkarmen och ut på den gröna gräsplanen, mellan hvars träd hon ser en skynt af den vackra kyrkans röda mur; barnens stojande röster ljuda från lekplatsen in i hennes rum.

Iklädd sin husmoderliga dräkt med det stora, rena bomullsförklädet emottager hon den besökande rättfram och hjärtligt. Ett uppriktigt visadt intresse för hennes härberge gör henne vänligt meddelsam, och under det hon talar, lär man ganska väl känna henne och det sätt, hvarpå hon fattat sin uppgift.

Härbergets rum äro fyra: först arbetsrummet med sitt stora bord midt på golvet, sina omaka stolar, sitt gamla piano m. m., allt tarfligt, nött och hopplockadt — gäfvor från personer, som intresserat sig för härbergets idé — men det oaktadt stämplat af en viss trefnad. I detta rum samlas härbergets tillfälliga eller varaktiga innevärdare hvarje morgon och afton till gemensam bön. Två rum äro sofrum; här stå tretton sängar snyggt bäddade med rena lakan och röda täcken; man förvänas öfver den snygghet, som råder, och får till upplysning, att de kvinnor, som vid sin ankomst äro osnygga, sändas till någon badinrättning, innan de få lägga sig i härbergets bädd. Ofta nog erhålla de rent linne och äfven andra klädespersedlar, hvarför föreståndarinnan otvivelaktigt för härbergets räkning gärna emottager understöd äfven i form af aflagda kläder.

Många af de kvinnor, som komma till härberget, sändas genast bort till någon tvättinrättning att själfva tvätta sina plagg.

I föreståndarinnans lilla, mycket lilla, motagningsrum satt jag länge och samtalade med henne.

Bäst det var öppnades dörren, och en flicka med rödburrigt hår och spelande ögon, men för öfrigt med ett ganska snällt ansikte stack in huvudet: »Jag skall tala om för fröken, att jag nu fått plats och skall genast tillträda den.» Fröken Svensson sade henne ett par vänliga och allvarliga ord, gaf henne ytterligare några praktiska råd, och flickan neg, tackade och aflägsnade sig med hastiga steg.

»Ja, den där har sin historia», yttrade fröken Svensson; — hon var född i Köbenhavn, där modern varit vid någon »varieté» och fadern var typograf. Den förra hade begifvit sig till Stockholm, där dottern uppväxt som gat-tös. Som vuxen hade också hon försökt »komma in vid teatern», som hon kallade varietén, men utan att lyckas, hvarefter hon fått tjänst hos en akuschörka. Bortkörd härifrån

kom hon en dag till härberget; på tillfrågan svarade hon ärligt, att hon blifvit afskedad, emedan hon hade ohyra, som hon fått just i sin tjänst, enär hon till *bädd* fått sig anvisad husets *orena linnehög*. Hon sändes i bad, fick rent linne — hon ägde två i sitt lilla bylte, båda i fasansfullt skick — hennes kläder blefvo upphettade i ugn och rengjorda; nu hade hon fått plats som »disktös», och det var till denna anställning, hon hastat med så lätta steg.

Stackars askunge — stackars gatans barn, många medsystrar har hon, ännu sämre lottade!

»*Detta* är ej det värsta slaget af olyckliga,» sade fröken Svensson, »ty hon *kan* emottagas, när hon väl en gång undergått en nödvändig och grundlig rengöring. Jag skall berätta ett annat exempel.»

Och hon berättade.

En afton helt nyligen hade en flicka inkommit, litet skygg och försagd, och bedt om nattkvarter. En enda blick på henne, där hon stod med lugg och i pärlor, men trasig och smutsig, var för föreståndarinnans vana öga nog, för att denna skulle veta, hvad hon gick för, och att hon tillhörde de kvinnor, som *icke* emottagas inom själva hemmet.

Hon togs nu i enrum; på uppmaningen att ärligt och öppet omtala sitt föregående lif svarade hon med undanflykter; till slut utbrast hon: »Ser jag då så faslig ut — ser jag verkligen ut som en prostituerad?» Då svaret blef jakande, började hon bittert gråta och berättade därefter, att hon, då hon var helt ung, fått tjänst på en restauration; där hade hon af sin husbonde — källarmästaren — blifvit förförd, och på senare tiden hade hon »för att lifbära sig» tagit emot andra män; hon hade visserligen blifvit »varnad» af polisen, men tillhörde ännu ej den skara, som på detta ohyggliga sätt förvärfvat sig »laglig» rätt att utföra sitt nesliga yrke. Endast tanken härför väckte hennes fasa, och föreståndarinnans ord, att hon liknade en sådan kvinna, att hon var stämplad så att säga med vanärens märke, uppväckte hos henne den säkert länge slumrande känslan af skam och blygsel. Hon sade sin högsta önskan vara att åter bli hederlig och lefva en ärbär kvinnas lif, men hon visste ej, huru detta skulle tillgå, ty till arbete var hon nästan oförmögen, och till sina föräldrar — handverksfolk i en närliggande stad — vågade hon ej återvända: hon skämdes att visa sig för dem och för sina bekanta i hemmet. Ej heller kunde hon lofva, att hon skulle »stå emot» om den »förste», f. d. husbonden, ånyo uppsökte henne, såsom han gjort *flere gånger förut* — dock endast för att alltid ånyo lämna henne kvar i allt djupare last och elände.

Fröken Svensson skaffade nu den stackars gråtande kvinnan plats öfver natten på säkert ställe utom härberget; hennes skräck att bli tagen af polisen var så stor, att hon utan motsägelse lät sitt yttre undergå en fullkomlig förvandling; luggen kammades bort, och pärlorna sprättades af, bad och tvättning gjorde resten. Nästa kväll följdes hon af härbergets föreståndarinna till tåget, som skulle föra henne till hemmet, och till hvilket denna köpt biljett åt henne; hon hade själf bedt att få resa på aftonen; hon »blygdes» att komma hem på ljusa dagen. Först när kupédörren var stängd och den sista skymten af den skamfulla och ångrande stackars varelsen försvunnit, återvände fröken Svensson till de andra skyddslingar, som väntade henne i härberget vid Klara östra kyrkogata.

Nämnas bör, att föräldrarna i förväg blifvit

underrättade om dotterns ankomst, och dessutom att ett par andra i flickans fädernestad bosatta personer, intresserade för federationens sak, voro uppmanade att se upp med henne vid hennes framkomst till hemorten.

Detta »tjänstflickornas hem» tillhör de ting i Stockholm, som förtjäna att kännas vidt öfver landet. Den varma sympati och högaktning, man ovillkorligen fattar för det arbete, som där utträttas, skola helt visst äfven komma att uppenbara sig i form af ett frivilligt understöd, som är af behovet påkalladt.

Från Neapel.

Bref till Idun
af *Aurore von Qvanten*.

Italienaren tillägger sina förnämsta städer vissa karaktäristiska egenskapsord. Så, t. ex., säger han stolt: Roma aeterna, Genua la superba, Milano la grande, Mantua la forte, Venezia la bella, Firenze la gioia, och, med ett leende, Napoli gentile!

Och tjusande är i sanning denna stad, denna Golfens grandiosa krona med sina vasaller af småstäder längs stränderna, glänsande som en rad skiftande pärlor. I staden höja sig husen terrassformigt från stranden upp mot St. Elmos och Capodimontes höjder och stigningen är så brant, att man ofta ser närmaste gata under sina fötter. Terrasserna erbjuda öfverallt den mest storartade, härliga utsigt öfver staden och Golfen. Och hvilken grönska mellan mängden af palatslika villor! Orange- och lemongräs, palmer, pinier, cypresser, kaktus och det eleganta pepparträdet med sin fina, uppfriskande doft. Icke underligt att turistströmmen drager till Neapel, att hotellen oftast äro öfverfulla, trots de höga prisen, och att främlingen, som äger rikedomens lycka, slår sig ned där, köper sig en villa vid stranden eller i någon af de förtrollande omgifningarna.

Medaljen har dock äfven här sin fränsida. Befolkningen lämnar åtskilligt öfrigt att önska. Bourboner och spanska inkräktare hafva under sekler misshandlat och fördärfvat folket. Det fordras allt en längre tid än ett trettiotal af år, för att det bedröfligt okunniga folket skall kunna ryckas upp och vakna till sundt lif. Neapolitanaren är gladlynt och vänlig, ett sorgslöst naturbarn, men hufvuddragen i hans karaktär äro snikenhet och opålitlighet. Man kunde säga om neapolitanaren hvad Hawthorne säger om romarinnorna: »De ljuga beständigt, och om de någon gång tala sanning, förbryllas deras hjärna, så att de komma af sig midt i meningen.» Renlighet och ärlighet i handel höra icke heller till neapolitanarens starka sidor. Och ändå — trots det att han bedrager och förtretar främlingen — måste man finna honom älskvärd. Själfr ler han så godt och anser sig ha utfört en berömlig gärning, om han riktigt lyckats lura och preja en *forestiere* (främling.) Man kan gärna säga åt en neapolitanare: »Du är en tjuf, en lögnare!» Han endast småskrattar. Men säger man, att han är *un stupido, un ignorante*, blossar vreden upp i hans ansikte, och må man då taga sig tillvara för hans dolk. Det är för honom en ambitionssak att icke anses dum.

I fiske och trädgårdsodling är han mästare. Det var eget att se, huru i Neapel under januari månad anlades och såddes trädgårdssängar, och huru, redan efter några solskensdagar, brodden stack upp; icke heller dröjde det länge, innan man fick skörda. Grönsaker på kall jord frodas hela året om, och de ädlare växterna, fruktträd och blombuskar, täfla med sallat och spenat uti att vara produktiva.

Man kan icke påstå att vår tids neapolitanare är en lättling. Lazaronerne äro nästan försvunna. Naturligtvis finnas i Neapel, liksom öfverallt anorstades, lättingar, men de bilda icke längre arméer. Med den politiska pånyttfödelserna har folket blifvit arbetsamt. Det är blott en del af de förnäma familjerna, som sakna bourbonerna och påfveväldet, som lägga händerna i kors och utarmas. En nobili i Neapel höll envist på, att den dag nog skall randas, då Frans II blir återkallad. Hofman hos denne monark, hade han åt honom offrat sin förmögenhet och äfven stängt banan för

sin tjugutvåriga son genom att uppfostra honom till reaktionär.

Här bygges mycket, och neapolitanarne äro flinka murare. Den stadsdel, där vi bodde, *Rione Principe Amadeo*, bestod ännu för sex å sju år sedan för det mesta af stora trädgårdsland. Nu ser man där präktiga boningshus och de prydligaste villor på ömse sidor om nyutstakade gator, bland andra ett vackert hus, där svensk-norske konsuln residerar, via Amadeo n:r 15. Nära därintill reser sig en i grandios, ehuru något tung stil uppförd boning, *villa Lina*, Crispis, f. d. statministerns hem, åt hvilket han gifvit namn efter sin fru n:r 3. Som bekant är han lagligen skild från sin första hustru och *à l'amiable* från n:r 2. Alla tre signororna lefva och vistas i Italien.

I jämförelse med Neapel finner man lätteligen Rom vara en ämnligen folktom stad. Ett sådant folkvimmel, en sådan trängsel af gående och åkdon som å *Chiajan* och *via Toledo*, numera *via Roma*, ser man ingenstädes, om ej i City i London. I julveckan, då hela lager af porslin, glas och allehanda andra artiklar utbreddas till salu å gatan, tätt intill den smala trottoaren, måste man beundra såväl fotgångarnes som de körandes förmåga att undvika missöden. Bland annat sågos julgranar — i krukor.

En dag beslöto vi oss för att besöka det forna klostret San Martino, vid sidan af Castel St. Elmo. Vi begåfvo oss till närmaste *funicolare* (hissångbana), som uppför en brant stigning löper genom i berg utsprängda hvalf, rätt uppgående till *Vomero*, en liten bihangsstad, vacker, treflig och reguliärt byggd. Först föreföll mig färden våldig, men vagnen gick så jämt och järnkedjorna, som höllo den, sågo så bastanta och säkra ut, att min fruktan snart lade sig. Lyckligt uppkomna till Vomeros torg, gingo vi därifrån uppför en mängd breda trappor — i Neapel kommer man ingen väg utan de oundgängliga trapporna — till en väg, som leder fram till klostret, numera anordnad till ett nationalmuseum. Men där möttes vi af det ödesdigra ordet: *Chiusa* (stängd). Af detta ord öfverraskas man ofta i Neapel, då man vill besöka de offentliga samlingarna. Vanligen är orsaken för stängningen en fest, som firas till ära för något helgon eller någon särskild madonna. Dylika fester tillkännagifvas aldrig af myndigheterna, utan är man alltid oviss, om man slipper in, trots annonserna om att muséer m. m. äro öppna den och den tiden.

På återvägen hem togo vi plats på en annan *funicolare*, som förde oss utför en annan bergväg ner till *Chiaja*. Under vägen hörde vi en ung, svartlockig och svartögd gosse med härlig stämma sjunga neapolitanska sänger, musikaliskt ackompanjerande sig på guitarr. Ett par soldat till lön, och den lilles ansikte ljusnade som ett solsken. Bredvid mig satt en våldig matrona, rikt utstyrd, hvilken måtte ha funnit gossens sång syndig, eller var hon rädd för färden, ty hennes läppar gingo oafbrutet till ett *pater noster*, och därefter framtog hon en bönbok. När vi kommit ner i staden passerade vi ett litet torg, där människor samlat sig framför en svart madonnabild och musik tonade, icke just vacker, till madonnans ära. Det var herdar från *Abruzzerna*, som här bestodo musiken. De komma ärligen att tillbringa julveckan i Neapel, att sjunga julsånger och förtjäna en slant. De gå i och ur hus, liksom fordom våra stjärngossar och återvända först på nyåret till sina hem i bergstrakten, stundom medförande en kassa på hundra lire, för dessa fattiga bergsbor nästan en förmögenhet. De se pittoreska ut i sina sandaler och i kors lindade remmar kring benen, korta jackor och toppiga hattar, men säckpipan är ej angenäm att höra, ej heller deras sång. Oftast åtföljas fader och son. Den gamle sköter säckpipan, gossen sjunger.

Naturligtvis försummar ingen främling att besöka det gamla *Luciakvarteret*. För omkring fem sekel sedan var Santa Lucia, Neapels ryktbara fiskarhamn, endast en liten fiskarby, som låg utom stadens område, vid foten af den från det höga St. Elmo utskjutande smala åsen *Pizzofalcone* (falknåbben), hvilken delar våra dagars folkvimmelande Neapel i tvåne hälfter. Åsen stupar brant ned vid hafvet, men dyker några stenkast från stranden upp som ett gråsvart vidunder, på hvars rygg de normandiska eröfrarne byggt ett fäste, som efter sin ovala form fått namnet *Castello dell'Uovo* (äggkastellet). En smal bro leder dit ut, men vakter, posterade vid järnporten, förhindra en att gå dit.

(Forts. o. slut i nästa n:r.)

Iduns panoptikon.

Det är ju särdeles fägningsamt att se de europeiska turisterna — de amerikanska millionärerna icke förglömmas — styra kosan till vårt land, ty det är med detta på samma sätt som belgaren och luxemburgaren bruka säga om de franska duellanterna, hvilka komma för att spetsa hvarandra på deras mark: »Det stadnar alltid något pengar kvar i landet!» Huruvida de amerikanska millionärerna uppfyllt sin skyldighet (eller hvad somliga kanske betraktade som en skyldighet) att slå sig ihop om att lämna en million eller så efter sig i Sverige, det vet jag ej, men är föga böjd att tro det. Hvad jag däremot både tror och vet, det är att vi här i detta konungarrike äro en smula barnsligt naiva både i ett som annat och därigenom icke sällan göra oss smått löjliga för främmande. Den där folkskolläraren nere i Småland, som kommanderade barnen till stationen för att sjunga folksången för »millionärerna», skulle jag inte ha något emot att veta få en skrappa, och om det hade kommit ett försvarligt störtregn och afkyllt nyfikenheten hos de täta lederna vid Stockholms centralbangård, så hade det kanske heller inte varit så illa.

* * *

Bland andra resande, som hedrat Stockholm med ett besök nu under sommaren, är en fransk dam, *femme de lettres* och direktis för en på sätt och vis parisisk Idun, den redan gamla och mycket ansedda *le Consolier des Dames et des Demoiselles*, madame Apparuti — äfven hon ganska gammal och ganska ansedd. Hon tog in på Grand Hotel, och hennes första fråga var efter en af våra unga skaldar, af hvars poëmer några stycken, öfversatta af ingen mindre än franska akademien (som jag tror) äldste ledamot Xavier Marmier, varit införda i hennes tidning. Hr Z. — eller hvarför skulle vi ej skriva ut namnet! — hr Daniel Fallström fanns i Stockholm, kände sig med rätta smickrad både å egna och svenska litteraturens vägnar, inställde sig och blef madame Apparutis ciceron i Stockholm, hvarefter hon afreste till Ryssland, dit hon var kallad af själfvaste kejsarinnan.

Så långt var allting godt och väl. Men hvad få vi väl sedan läsa i tidningarna?

Vår litterära dam hade ett geni, som räckte till äfven för annat än att vara rådgifvare åt *les Dames et les Demoiselles*. Hon ville äfven förse dem med alla de vackra saker, som hon beskref i sin tidning, och etablerade för den skull vid sidan af sin litterära verkstad en dito för toilettartiklar af alla slag. Äfven i detta är ju ingenting ondt, måhända icke heller så fasligt mycket däruti att hon skröt med att ega kunder, som hon i verkligheten icke hade, — ty det är många som göra det. Men när hon tog sig före att låta förfärdiga falska bref med beställningar från ryska hofvet och den högsta aristokratien samt på grund af dessa lurade till sig den anspråkslösa summan af 3 millioner francs af godtrogna förlagsmän och slutligen rynde, då visar detta en uppfattning af rätts- och pliktförhållandena, som icke ens kan undskyllas genom det värde hon visat sig sätta på svensk poesi.

* * *

Madame Apparutis affär har gjort uppseende i Paris, vida mer än hennes litterära

dam-tidning förut någonsin hade gjort, men dock icke så mycket som en annan fruntimmersaffär, hvars hjältinna (om man får begagna detta namn, när det egentligen gäller en penningesak) ökat charmen af sitt poetiska svärmeri genom att strängt bevara sitt incognito. Förhållandet är detta:

Det finnes, såsom herrskapet säkert känner, i Paris en skådespelare vid Théâtre Français vid namn Mounet-Sully. Han är *tragédien*, har stora talande ögon och bär långt lockigt hår, äger er en stämma hvars fylliga välklang och djupa vibrationer sätta alla fruntimmershjärtan i rörelse, och han skulle med ett ord sagdt prydas af alla de högsta fullkomligheter, som en aktör kan besitta, om han icke började få en måhända liten smula ruudad växt under bröstet. Men ömma hjärtan förbise denna ofullkomlighet, och det är ett sådant ömt hjärta som nyligen dikterat ett bref till Théâtre Français' direktör hr Claréie, hvilket kommit mycket buller åstad. Det innehåller nämligen erbjudande om en mycket stor donation till denna konstanstalt med villkor att i densamma, under peristylen, uppställes en staty af hr Mounet-Sully vid sidan af dem, som redan befinna sig der, Talma, m:lle Rachel och m:lle Mars.

Det berättas att teaterns styrande komité med hr Claréie i spetsen råkat i valet och kvalet på det obehagligaste sätt genom detta anbud. Å ena sidan skulle donationen (och jag upprepar, att den lär vara högst betydlig) vara mycket angenäm att mottaga, men å den andra måste det för hr Mounet-Sullys kamrater bli mer än retfullt att få se denne ännu i lefvande lifvet »statyerad», där de dagligen och stundeligen måste passera förbi honom. Han borde väl åtminstone kunna vänta med odödligheten, till dess att han vore död, tycka de med rätta.

Huru saken skall afgöras, har jag mig ej bekant, ty ännu har intet svar ingått från komitén. Men orsaken hvarför jag fäst uppmärksamheten vid denna sak är, att det synes mig ligga däruti ett frö till redande af vår egen kungliga teaters mycket intrasslade och ledsamma affärer. Hvad en enda fransk dam kan bestå i penningväg det måtte väl kunna åstadkommas genom summan af samtliga hr Ödmanns beundrarinnor... Se så, ett raskt initiativ och ett dito i portmonnäen, och millionen bör snart kunna ligga färdig! Bildhuggaren får 25,000; de öfriga 975,000 gå till teaterpersonalens löner, och jag svär på, att ingen enda af kamraternas skall kasta någon afundens skugga öfver »den störste sångarns bild som nordén bär» — det stod ju något sådant på en af kransarna i höstas.

Han skulle till och med säkert få trona ensam, om så skulle vara, under peristylen eller uppe på taket eller hvar som helst.

* * *

Apropos ensam...

Emiren af Bokhara, härskaren öfver det vidsträckta transkaspiska området, som Ryssland vill ha under sitt protektorat till att börja med, fick nyligen den idén att vid sitt hof föranstalta en välgörenhetsbazar efter mönstret af dem, som brukas i Europa, och som särskildt denna vinter mycket förekommit i St Petersburg till förmån för hungersnödens offer.

Det var emellertid en liten svårighet, som uppställdes sig mot planen, — en enda som tycktes öofvervinnelig: huru skulle man kunna förena harem damernas oundgängliga närvaro

såsom försäljerskor med de religiösa förskrifterna, som absolut förbjuda, att de få visa sig för främmande blickar? — Emiren funderade och funderade och fann slutligen på råd.

I en af de ofantligt stora salarne i sitt palats lät han anordna ett lika stort antal försäljningsstånd, som han hade damer i sitt harem betraktade såsom värdiga att uppträda vid detta tillfälle. Det blef 250. Butikerna dekorerades och försågos med blommor, draperier, mattor och dyrbara väfnader, smycken och andra dyrbarheter o. s. v., o. s. v. — med ett ord allt som kunde åstadkommas i riket af hvad som brukar finnas vid liknande tillfällen. När allt och alla voro i ordning, kom emiren, mol ensam. Och mol ensam vandrade han där omkring i tre dagars tid, gjorde sina inköp och underhöll sig med försäljerskorna...

Trots bristen på konkurrens lærer försäljningssumman, som expedierades till St Petersburg, icke ha varit liten.

Renholm.

Ur notisboken.

Remarkabelt besök. Mrs Emily Crawford, den berömda korrespondenten i Paris för Daily News m. fl. engelska tidningar, är för närvarande jämte en dotter på besök i Stockholm. Mrs Crawford kommer från Norge, der hon besökt Trondhjem och Nordkap.

I nr 37 af Idun för 1890 meddelade vi den ryktbara kvinnans porträtt jämte lefnadsteckning, hvarför hon helt visst för våra läsarinor bör kunna räkna sig som en gammal bekant.

*

Hjärtesorg. En korrespondent meddelar från Florens den upprörande underrättelsen, att den framstående sångaren Osvaldo Bottero, som vid sina gästspel i Stockholm omfattats med så varma sympatier, begått själfmord å sitt rum i hotell Il Rebecchino i Florens. Anledningen till själfmordet säges vara sorg öfver förlusten af hustrun, den väna svenska sångerskan Georgina Sommelius, som — enligt hvad våra läsarinor känna — efter långvarigt bröstlidande gick bort i våras.

*

Dödens skörd. Den 15 d:s afled i Folkestone i England fru Louise Hay Norderling, född Drummond Hay. Hon var född 1813 och dotter af engelske ministern i Marocko Edward Auriol Drummond Hay, hvilken tillhörde den förnämliga släkten Drummond Hay, som 980 adlades af konung Kenneth III af Skottland. Hon blef 1838 gift med ryttmästaren vid Lifregementets dragonkår G. Ch. A. Norderling, efter hvilken hon var enka sedan 1847. Den afidna sörjes af sonen, ryttmästaren vid Kronprinsens husarregemente Roland Mont d'Or Norderling, och en dotter.

*

Damernas velocipedsport. En kvinnlig velocipedist från Stockholm, fröken Annie Maggie Ohlson, anlände i tisdags förra veckan till Tierp kl. 7 på aftonen. Kl. 9 på morgonen hade hon afrest från Stockholm. På onsdagen fortsattes färden öfver Gefle till Hamrånge gästgifvargård, då 13 mil färdats, deraf 8 mil på en för velocipedryttare nästan ofarbar nygrusad väg. Vid 1-tiden i torsdags middag framkom den raska unga damen till Söderhamn, slutpunkten för färden norrut. Fröken Ohlson, som blott sedan två månader tillbaka idkat velocipedsport, ämnar deltaga i distansridten mellan Upsala och Gefle den 31 d:s.

*

Svenska död i kolera. Från Baku, där koleran under senaste veckorna skördat sina offer, ingår underrättelsen att fru Ebba Cedergren, dotter till bokförelaren vid Motala verkstad Carl Kock samt gift med ingenjören Cedergren, aflidit i kolera. Nästan samtidigt afled de båda makarnes enda barn, en dotter, på 1 år och 4 månaders ålder. Modern var vid sin död 26 år gammal.

*

I John Lennings välkända väfskola i Norrköping kommer ny kurs i kvinnlig hemväfning att börja den 15 september, hvar på vi fasta våra ärade läsarinners uppmärksamhet. Annons med närmare upplysningar återfinnes i dagens n:r.

Ett nyöppnadt lämbibliotek, som vi särskildt anse oss kunna rekommendera, är det i huset n:r 28 & 30 Linnégatan belägna. Se annonsen härom!

Kolanöten är sannolikt för de flesta af Iduns läsarinor någonting alldeles nytt och obekant. Då man emellertid börjat tillgodogöra sig denna frukts många förträffliga egenskaper äfven vid tillverkningen af svenska fabrikat, vilja vi här meddela några korta upplysningar.

Kolanötens hemland är Vestafrika. Hon har redan i århundraden inom denna världsdel varit en eftersökt handelsvara på grund af sin läckra arom och sitt stora näringsvärde, men först i senare tid har hon uppmärksammats i Europa. Kolanöten innehåller mera coffein — det ämne som ger kaffet dess egendomliga arom och smak — än det yppersta Java- eller Mockakaffe, men är dessutom i hög grad närande och har äfven med framgång användts för medicinska ändamål.

Den firma, som först i vårt land tillgodogjort sig Kolanöten, är Hultmans chokladfabrik, Malmö, till hvars annons i Idun vi hänvisa.

Familjen på Annedal.

Novell

af

Amy Palm.

Belönad med hedersnämmande vid Iduns sista pristäffing.

»Nej, snälla mamsell Sofi, det är verkligen alldeles omöjligt för mig att ha så kort klädning! Ett kvarter längre får ni då minst göra den! Hur i all världen kan ni tänka er en hederlig gammal pensionsförestånderska i en kjortel, som står en half aln från golfvet! Jo, det var just vackert, och tänk bara, hvilken respekt eleverna då skulle få för henne!» Det var Annie d'Orseau, som höll detta lilla tal för den välvilliga, skinnotta sömmerskan — ortens enda sömmerska, hvilken nu var sysselsatt med att efter bästa förmåga af fru d'Orseaus gamla skiftande sidenklädning fabricera en passande dräkt åt Annie, som, tillika med familjens öfriga medlemmar, skulle deltaga i det sällskapspektakel, hvilket socknens kvinnoförening anordnade.

»En half aln från golfvet, så fröken Annie öfverdrifer! Det fattas bara ett kvarter!» tillade hon ursäktande, satte sig ner på huk och drog af alla krafter i kjortelkanten för att få klädningen längre.

Annie brast ut i skratt dels öfver hennes energiska knycker och försök att få tyget att töja sig, dels öfver det genomdröfvade uttrycket i hennes ovanligt lilla, långhalsade, slätkamade hufvud, som i den stora trymån, framför hvilken de befunno sig, stack fram bakom Annies vida, pösande kjortel som ett katthufvud ur ett höläss.

»Nåja, det kan ju hända, att jag skarfvar litet, och det får nog lilla Sofi också göra, om vi skola kunna prestera en respektabel skolfru. För all del, mamsell Sofi lilla, se nu ej så hjärtängslig ut, en gammal kjol är inte värd så många rynkor i en hyggelig liten människas ansikte,» och hon klappade vänligt den lilla torra sömmerskan på axeln och beledsagade sitt leende med en uppmuntrande nick.

Sedan den unga damen krupit ur den vidlyftiga, ballonglika kjolen, slog mamsell Sofi sig ned vid fönstret för att göra den i ordning.

Annie själf tog itu med en gammal hatt sedan mormors tid, som ansågs tillräckligt antik för att göra sig bra på skolfruns äldriga hjassa. Medels karkas, rosetter, blommor, plymer och åtskilliga knuffar och knycker här och hvar för att förbättra fasonen lyckades hon ändligen frambringa något mirakulöst i hufvudbonadsväg, ett »riktigt mästerligt vidunder», som Otto Skog, bror till värden i huset, halft förvånad, halft retfullt yttrade, då

Annie i all sin stass visade sig på verandan. Hennes syster, fru Henriette Skog, som redan hade sin toalet i ordning och nu med ifver sydde en mängd blanka knappar i sin mans blåa frack, hvilken på den stora dagen skulle göra sitt till för att förvandla honom till en rik, pösande, dumdryg bondson, släppte i häpenheten ett halft dussin knappar att i ideliga kretsängar rulla kring på verandans gulmålade golf och brast därefter ut i ett skratt så hjärtligt och innerligt, att tårarne runno utför hennes kinder. »Men kära Annie, du tänker väl inte visa dig så där? Du kommer världen att skratta sig fördärfvad! Du ser ju ut som... som... som...» unga frun famlade på den blåa frackens blanka knappar liksom för att där finna en ljus idé till en liknelse.

»Som en apunge i krinolin och chignon,» föreslog Otto och mottog lugn Annies mördande blickar.

»Usling!» sade hon patetiskt och gick honom in på lifvet. »Talar man så till en kvinna, till en ung vacker kvinna!» hon slog ut ena armen med en åtbörd, »värd minst tio öre,» taxerade hennes bror Emil, vanligen kallad Jöns. »Det säger jag dig, ovärdige, krinolin och chignon kan jag möjligen smälta, men apan smälter jag ej! Du skall få igen den vid ett tillfälle. För närvarande förklarar jag, i vittnens närvaro, krig oss emellan.»

»Anbudet mottages med tacksamhet,» förklarade Otto, »en liten batalj så här i sommarhettan lifvar upp humöret och sätter ens tröga blod i omlopp.»

Jöns började afvärfjande vifta med sin stora hand.

»Hvad dig beträffar, Otto, kan det nog vara önskligt,» sade han och sträckte lat ut sina långa ben, »men Gud bevara oss för att få Annies temperatur ökad. Själfrva kvicksilfret inom hennes kropp öfvergår ändå till gasform och drifver henne framåt i vildt sken mot galenskapernas och upptågens omätliga afgrund.»

»Nej, hör på Jöns,» föll hon honom i talet, »hvad mände blifva af detta barnet, som anstränger sig till sådan grad med att hålla qvasikemiska föredrag, sin kända lätja och de 30° Celsius i skuggan oberäknade. Henriette, tillåter du, att jag ringer och ber stam-Gustaf spänna för trillan och hämta doktorn, ty något måste göras för vår stackars öfveranstängda bror,» hon fattade hans hand för att kontrollera pulsens slag.

Henriette hade mycket roligt. Det behöfdes för öfrigt inte mycket för att väcka den lefnadsglada, godhjärtade lilla blondinens munterhet. Hon var ung, älskad och lycklig, hela lifvet låg framför henne i solig strålgans, var det då underligt, att hon log och skämtade, att hon fröjdades åt den sköna dag, som var, och drömde om den lika sköna, som skulle komma.

Annies vänligt framsträckta hand blef tillbaka-knuffad.

»At fanders med Annies påhitt,» ropade Jöns, dragande på munnen mot sin vilja.

»Nej, till doktorn,» rättade hon mycket mildt, kysade skälmskt med ögonen, nickade och försvann.

Hela huset var för tillfället som ett förrådsrum för teatereffekter.

Utskrifna roller lågo här och där på borden. Ridån, sydd af glatt, hvit kallikå, lät sin gyllne lyra stråla och sina gröna lagerkvistar prunka i solskenet, där den låg utbredd öfver soffan och stolarna i stora salongen för att riktigt torra; en yfvig räfsvans, som hörde till en af herrdräkterna i »Hemkomsten», prydde divansbordets ena hörn, en svart sammetskorsett och ett hvitt bluslif tillhörande Annies flickdräkt i samma pjes, lågo i broderlig vänskap bredvid Ottos lurfviga, svarta mustacher.

De stora lindarne på Annedals gård började röra på sig, en efterlängtd vindfläkt satte bladen i svängning och gungade fram och åter de doftande blomklasarne, kring hvilka hundratals bin surrande kretsade. Flaggan, som hängdt död och slak i solgasset, fladdrade upp och bredde lekande sin blågula duk i svajande veck mot himlens soliga kupa; snörena långsefter den höga, hvita flaggstängen ryckte och smällde mot träet.

»Så skönt det svalkar,» utbrast Henriette, sträckte armarne öfver hufvudet och vände sig mot vinden.

»Ja, gudskelof, jag trodde, man skulle stekas lefvande,» sade Emil och följde med sömniga blickar de blåa rökringlarna från cigaretten, »men det återstår oss ännu. Om det inte vore så förbaskadt...»

»Jöns, du glömmet dig,» varnade Henriette,

»Om det inte vore så förskräkligt långt ner till sjön, så ginge det väl an, men det är ett helt dagsverke att komma dit och där i den här hetan,» pustade han.

Otto satt försjunken i sin roll och hvarken hörde eller såg.

»Vet du, Jöns,» sade Henriette efter en stund, »du borde gå upp och hjälpa Torsten med dekorationerna istället för att sitta här och dåsa.»

»Nej, tack lilla syster, din herr man vill inte ha mig till hjälp. Hur tycker du för öfrigt det skulle se ut, jag, Emil d'Orseau, som dekoremålare. Jag som aldrig i mitt lif hållit en pensel, som inte kan skilja mellan blått, grönt och rött och hvad de nu för resten heta dessa färger, som användas till människor och hus. Du har visst glömt, att jag i skolan fick sämsta betyget i teckning?»

»Nej, bevars, du, det minns jag nog, det var visst du, som aldrig kunde lära dig skilja på en punkt och en linie?»

»Henriette,» sade han förebrående, »har du hjärta att så häna mina bristfälliga konstnärstalanger?»

»Det har jag visst det,» gaf hon till svar, »då du inte vill göra någon nytta som vi andra. Gå nu snällt, Jöns, och hjälp Torsten, tänk så mycket han har att uträtta, landtbruket och skörden och så allt detta med teatern. Gå och hjälp honom.»

»Har jag ej sagt dig, Henriette, att han inte vill ha min hjälp. Du skulle bara sett, hvilka ögon han gaf mig, då jag tjänstvilligt närmade mig dekorationen. Nej, jag törs inte dit upp igen — ensam.»

»Kruka,» sade Annie, som gick förbi verandadörrarne.

Emil gjorde en rörelse som för att sätta efter henne, men ångrade sig och kom ihåg, att han ej orkade.

»Det skulle roa mig att veta, hur du lade dina ord, då du erbjöd din hjälp?»

»Jag minns inte riktigt, Henriette lilla, men om du önskar, skall jag förse mig med papper och penna härnäst och anteckna.»

»Du sade väl så här: Nej, hur kan du göra det där, Torsten? Jag önskar jag hade din förmåga. Jag tror, att du fått rätt färg på träden. Blått och violett, är det inte så? Formen är ännu värre att behandla än färgen, men jag inte kan fördraga, att du ensam skall stå här och arbeta, vill jag göra mitt bästa för att hjälpa dig. Det skall ju målas ett träd där? Det tar jag itu med. Och så doppade du nog en pensel i rödfärg och rusade fram mot den olyckliga kulissen, viss om att bli hejdat, som du naturligtvis också blef.»

Jöns teg och log.

»Hör du, hvad är det för en, som styr kurs rakt hit?» frågade han undvikande och såg utåt gården.

Henriette vände sig om.

»Det är Jan Ers mor i Lugnet.»

»Ger du audiens här?»

»Hvarför inte... God middag, Jan-Ers mor!» hälsade hon med detta tillmötesgående och denna vänlighet, som komma från hjärtat, och som låta de underlydande känna, att herrskapet deltagar i deras sorger och olyckor, och att, om det finnes någon möjlighet, de blifva hjälpta till rätta.

Torsten och Henriette voro afhållna af sitt folk.

Henriette förstod bättre än någon annan att tala till dem. Hon gladdes med de glada och sörjde med de sorgsne. Ingen gick ohulpen från Annedal, alltid fanns där något för den behöfvande.

Råd och vänlighet kostade så föga, sådant fanns där godt om, familjens aflagda kläder gömdes och kommo alltid väl till pass, och en tallrik varm soppa och litet bröd och sill gjorde så litet till ett stort hushäll.

Och då Henriette steg öfver tröskeln i armodets och sjukdomens hem, klarnade anletena, och gamla såväl som unga läppar logo.

Och mängen gång, då hennes vagn rullade vägen fram bortåt fattigstugan till, stapplade stela gamla ben utför branten ner till grinden för att djupt nigande hälsa den afhållna unga frun.

(Forts.)

Innehållsförteckning.

Lotten Dorsch; af Georg Nordensvan. (Med porträtt.) — Vid skärgårdstjärnen; poem af Bernhard Risberg. — Barn-trädgårdar; af Cristel. — Helgelse; af O. J. Bierbaum. — Barnasömn; af L. S.-m. — Mot aftonen; af Jacobine Ring. — Från lidandets och barmhärtighetens värld; några stockholmsbilder af Cecilia Bååth-Holmberg. 3: Härberget för tjänarinnor. — Från Neapel; bref till Idun af Aurora v. Quanten. — Iduns panoptikon; af Renholm. — Ur notisboken. — Familjen på Annedal; novell af Amy Palm. Belönad med hedersomn. vid Iduns sista pristäffing.